

Szerkesztői iroda:  
A KIADÓHIVATALBAN,  
hová  
a lap szellemi részét illető közle-  
mények küldendők.  
Kiadó hivatal:  
WOKÁL JÁNOS KÖNYVKERESKEDÉSE,  
hová a hirdetések s előfizetések  
bérmentesen küldendők.  
Kéziratok nem adatnak vissza.

# KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelen minden vasár-  
napon egy nagy íven.  
ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK  
Helyben házhoz hordva, vagy  
vidékre postán küldve:  
Egész évre . . . . . 4 frt.  
Fel . . . . . 2 " "  
Negyed . . . . . 1 " "  
HIRDETÉSEK DÍJA:  
3 hasábos petit sorrett, vagy ennek  
helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.  
Nyiltér sora 15 kr.

## A középiskolai törvényjavaslat.

Az országház asztalára márczius 5-én neve-  
zetes törvényjavaslat került: — középiskolai  
törvényjavaslatról szóló.

E javaslat nem csak azért nevezetes, mert a  
magyar állam területén létező különféle nemzeti-  
ségek és felekezetek középiskoláinak egyöntetű szer-  
vezetet ad; hanem azért is, mert tizenhárom éven  
át kellett vajjudnia, míg mostani alakjában meg-  
jelent.

Legelőször néhai báró Eötvös nyújtott volt  
be egy ilyen javaslatot, 1870-ben. Betegeskedése  
és később bekövetkezett halála miatt azonban a  
tárgyalás elmaradt.

1872. őszén Trefort lett a miniszter. En-  
quetteket, értekezleteket tartott és 1873. derekán  
benyújtotta új és első javaslatát. A ház a benyuj-  
tott javaslatot az osztályokhoz utasította: a köz-  
ponti bizottság megtette jelentését, de a tárgyalás,  
mivel eredmény nem volt várható, elmaradt. —  
1875-ben egy második kerül színpadra. E második-  
kat 1880-ban és 1881-ben egy harmadik és ne-  
gyedik követte. — Sorsát egyik sem kerülte ki:  
megbukott mindenik. Magához a javaslatához ta-  
padó gyarlóságok, nemzeti és velleitások és a  
felekezeti féltékenység buktatták meg.

Az 1881-ben beterjesztett javaslat magának  
a közoktatásügyi bizottságnak kezei között mult ki;  
de e bizottság keltette új életre is. Más formába  
gyurta, életet lehelt belé és így állította a ház elé,  
hogy ítéljen felette.

Főleg három pontja van a javaslatnak, mely  
miatt az ellenzék egy része ellene sikra szállt.

Egyik azt rendeli, hogy nem-magyar tan-  
nyelvű teljes középiskolák 7. és 8. osztályában a  
magyar nyelv és irodalom magyarnyelven  
tanítandó, s e tantárgyból az érettségi vizsgálat  
is ezen a nyelven teendő le.

Másik az érettségi vizsgálatokra miniszteri  
biztosokat küld,

A harmadik megköveteli, hogy a tanár  
tanári qualificatióval bírjon, és csak a hazai  
egyetemen szervezett vizsgáló bizottságtól le-  
hessen e képesítést megnyerni.

Ilyen alakban került most a javaslat a ház elé.  
És a tisztelt ház már csaknem két hét óta  
tűnődik és tanakodik a felett, vajjon elfogadja-e  
részletes tárgyalás alapjául. Egy része komolyan

aggódik, vajjon e javaslat nem csorbit-e feleke-  
zeti jogokat, melyeket a magyar államnak saját  
érdekében is tisztelni kellene. A protestánsok ko-  
mor arczal merőn néznek arra a §-ra, a melyik  
miniszteri biztost küld érettségi vizsgálaton a  
tanárok nyakára, azzal pedig éppen nem bírnak  
kibékülni, melyik a tanárképesítés jogát egye-  
dül az államnak vindikálja. Kovács Albert hiá-  
ban igyekszik őket megnyugtanni, hogy a megiz-  
mosult protestáns szellemet nem kell féltetni, erő-  
sebb az, semhogy rajta e §-ok diadalt vehetnének:  
Prónaynak, Thalynek mégis csak megvannak  
a maguk aggodalmaik. El is mondják mindannyian.  
Katholikus részről Göndöcs atya is beleszól a  
vitába és képekben kifejezett aggodalmaival fel-  
deríti a komor házat.

Csak Zay és társai nem derülnek fel. Őket  
egy dolog szörnyen bántja: jövőre Hermann  
(nem az Ottó) unokáinak is kell egy-egy magyar  
szót tudnia. A közoktatási törvényjavaslat készítői  
elfeledték reflektálni arra, hogy Zay magas mi-  
veltségi igényeit a magyar cultura ki nem elégít-  
heti, és — elég vakmerően — a magyar nyelv-  
vet és irodalmat is a középiskolai köteles tár-  
gyak sorába helyezték, — a német mellé. Ha ma-  
gyarországon a „német“ kötelezi a magyart, ezt  
Zay úr megérti, de felháborodik, ha megfordítva  
a „magyar“ kötelezi a németet — és éppen a szász-  
t. Nem is bocsátja ezt meg soha. Es hogy haragját  
észrevegyék, hogy boszuját érezzék: négy órán  
át beszél. És valóban, ha a magyar országházban  
a Schulverein minden hívének szava lenne, és  
gyözként szuszszal úgy, mint Zay, tán le kellene  
mondanunk róla, hogy a javaslatból törvény vál-  
jék valaha.

Igy azonban lehet kilátás, hogy a javaslat,  
daczára a haragvó Zay döngetésének, mégis csak  
törvénynyé válik valahogy.

És mi lesz aztán e törvény eredménye?  
Az eredmény az lesz, hogy Zay és társai  
lassacsán mégis csak hozzá szoknak ahhoz a gon-  
dolathoz, hogy első sorban a szász atyafiaknak van  
szükségük arra, hogy tudják és tanulják a magyar  
állam hivatalos nyelvét, ha e földön, melyet a ma-  
gyar állam adott nekik lakóhelyül, élni akarnak.

Lesz még egy másik eredmény is. És ez  
előttünk még nagyobb jelentőségűnek tűnik fel. A  
„képesített“ tanárok által, már t. i. ha nem csak  
formaliter, hanem materialiter is képesítve  
lesznek, és a diploma nem csak azt teszi, hogy

ők vizsgát tettek, hanem azt is, hogy ők valósággal  
„képesek“, akkor a tanítás sikere sokkal inkább  
biztosítva lesz, mint eddig. midőn néha napján  
egyet-egyet a tanúgnél magasabb szempontok ál-  
tal vezérelt curatori és patronusi kegy emelt  
a tanári székre.

És még lesz egy harmadik eredmény is: a  
középiskolák jövőre nem válhatnak oly könnyen  
nemzeti és velleitások fészkeivé.

De vajjon áldástalan eredményei nem lesz-  
nek-e? — Erre a jövő fogja megadni a feleletet.

## Községi felszólamlás földadó katasteri ügyben.

Alvinez, 1883. febr. hó.  
(Vége.)

Tiszteljük az elméleti tudományt, melylyel egy ka-  
tasteri becső biztos általában rendelkezik, de tisztelettel  
megjegyezzük azt is, hogy a termő föld osztályozásánál  
és becslésénél nem csak a dilettans tudósok, hanem a  
valóságos szaktekintélyek is ki vannak téve a csalódás-  
nak. És a midőn ide tartozó kérdéseknél két eltérő vé-  
lemény áll egymással szemben, azok véleménye, kik évek  
során szerzett tapasztalati ismereteket hivatkoznak,  
nagyobb nyomatékkal bír előttünk, mint azoké, a kik  
csak elméleti tudománnyal rendelkeznek. Mert azok,  
mint földmivesek a földdel közvetlen érintkezésben álla-  
nak, azt szántják, vetik, mivelik. Látják az elvetett ma-  
got kelésében, fejlődésében, — látják miképen fizet mi-  
kor learatják és miképen eresz, mikor kicséplik. Míg a  
kasteri becső biztos rendszerint akkor látja először a  
határt, a mikor ott a kasteri munkálatok teljesítése vé-  
gett megjelen, akkor sem oly évszakban, a mikor a gaz-  
dasági növények fejlődését és állását szemlélni lehetne,  
hanem mikor már minden termés le van takarítva.

A kasteri tiszta jövedelem vonatkozásában  
legyen szabad kifejezést adni azon nézetünknek, hogy mi  
a kasteri tiszta jövedelmet sem eszhatlan matematikai-  
igazságnak sem a valóságos tiszta jövedelemmel azonos-  
nak nem tekintjük. Nem is lehet eszhatatlan matema-  
tikai igazság oly számítás eredménye, mely annyira in-  
gatag alapokra van fektetve, mint a kasteri tiszta jöve-  
delem. Magok azon factorok, melyeket e tekintetben az  
1875. 7. t. cz. sinor mértékül megállapít, a maghozam,  
a terményár s a gazdálkodási költségek, merő bizony-  
talanságok, miután azok az időjárás, a gazdálkodási és  
forgalmi viszonyok számbavehetetlen esélyeitől függenek.  
De a valóságos tiszta jövedelemmel sem lehet a kasteri  
tiszta jövedelmet azonosnak tekinteni. Nemcsak azért, mi-

névleges magyar kormány annak volt eszköze és nem a  
nemzet akaratának végrehajtója.

Pedig királyi hitlevelekbe, békeokmányokba, törvény-  
könyvünkbe megvan írva, erős pecséttel megpecsételve,  
hogy Magyarország önálló, saját törvényei és törvényes  
kormányát által igazgatott birodalom. Ez a hazugság min-  
dig égette a nemzet arcát. Míg fegyver volt kezében:  
fegyverrel utasította vissza az idegen beavatkozást, de  
végre bele fáradva a fegyveres küzdelembe: letette a fegy-  
vert s megmaradt a pergament és a hazugság. Hanem e  
század elején a fegyver helyett az ész és hazafias szív erje  
kezdett felemelkedni a nemzettestben. A nemzet érezni  
kezdé, hogy saját czéljai s a kor vezér eszméje szerint  
önmagát kell kormányoznia. A hol van erő: ott csak lel-  
kesedés, szilárd törhetlen akarat kell s a czél el lesz érve.  
S fel kelteni a nemzetben: szunnyadó ősi erőt; „gon-  
dolni merészet és nyagot s rá tenni éltünkét“: elter-  
mett költő, államférfi, tudós, művész és szónok. Ez a di-  
csőséggel, honfi vezérrel és annyi százados szenvedéssel  
megszentelt föld, egyszerre dusan hozta meg gyümölcsét  
férfiakban, kiket „ész, erő és szent akarat“ vezérelt a  
tetre hűvölő nemzet élén.

Miután a költő „elzengette dalát“ az ősi dicsőségről  
s a hős „apák hírét meghozta“: lelkes dalaiban sürgeti,  
hogy „Nagy fiakban tettek érjenek, És a gyenge és erős  
seregön. Tenni tűrni egyesüljenek, És a nemzet, mint  
egy férfi álljon, Érezkarokkal győzni a viszályon.“

De a férfi munkája egyedül nem elég. a hölgy szí-  
véhez fordul esdekelve: „Egy eskü kell, egy néma foga-  
dás: szeretni e mindent adó hazát . . . Mit szűz hevé-  
ben égő szív teremt, költőt, művészt, hőst és nagy férfiat:  
Tölled, nemedőt várjuk, hogy megadd. Teremsd elő azon  
dicső időt, Hol a magyar szó és név imádvá lesz; midőn  
kegyelmet nem talál szűz előtt, Ki e kettőnek ellenére tesz.“

Egyik államférfi látokai szava már biztat, hogy „Ma-  
gyarország nem volt, hanem lesz“ s böles ésszel, erős  
akarattal rakja a jövő létel szilárd alapját a nemzet köz-

## TÁRCZA.

Márczius 15-ikén 1883.

A 1848-ik év márcziusában a magyar földön és a  
magyar szivben olyan tavasz nyílt meg, melynél szebb,  
pompásabb és illatosabb virágokat — a nemzetek életé-  
ben — soha sem termett kikelet. Nem csoda! Tiszta, fény-  
es, üdítő napsugár; a honfi sziv magasztos, forró sze-  
relme; egy régen elpártolt remény visszatérte; egy rendü-  
letlenné vált hitt, hogy kezdődik a jobb kor, melynek  
„jönnie kell“: ezek fokozták a 48-ik év örökre emlékeze-  
tes tavasz virágait. Ah! még most is lelkünkben él azon  
kikelet virágainak ragyogó színe; édes, mámorító illata.  
8 éves voltam akkor fejletlen értelemmel, együgyű gyer-  
meki szivvel, de életem már jó hosszúra nyult folyamá-  
nak egyetlen benyomását sem őriztem meg olyan híven,  
tisztán és elevenen, mint azt a ragyogó lelkesedést;  
tisztá, őnzetlen örömet, mely akkor engem s körültem  
minden embert elragadott. A gyermektől az agastyánig,  
férfi és nő úgy örültek a kedvessé vált életnek! Mennyi-  
vel szebb volt akkor a három színű logó s a csokor,  
mint most! Mennyivel ragyogóbb a napsugár, enyhébb a  
tavasz szellő, illatosabb az ibolya; vidámabb a tavasz  
fecske röpte!

Lelkünk tükrén át szemléltük azokat s lelkünk tele  
volt örömmel, rajongó lelkesedéssel.

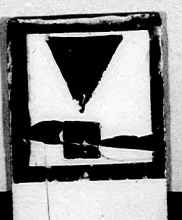
Azóta egyéni, társadalmi és nemzeti életünkben sok-  
szor éreztük a balsors keserű csapásait; 48-iki rövid tava-  
szunkra hosszú, dermesztő tél következett, mely sok drága  
életet és életörömet semmivé tett. És bizonyára éreztünk  
új örömet is. Láttuk e megliport nemzet feltámadásának  
hajnalát és reggelét, melyek új életet, új reményt támasz-  
tottak a kebelben.

De a láfolyt idő minden keserű csapása ki nem  
törölhet; egyetlen boldog órája is el nem homályosít-  
hatta annak a tavasznak szívükbe vésett kedves emlékét.  
Az egész nemzet szivét foglalja el most is annyi évek  
után és éppen e napon — márczius 15-ikén — újítják meg  
ország szerzte azt az emléket, hogy legyen ezután a nem-  
zeti önéretet, faji nemes büszkesség és a haza jövőjébe  
vetett remény megszilárdításának epochantélis napja!

De hát mi az a márczius 15-ike. ?!

A mit a nemzet jobbjai egy félszázadon át elő-  
készítettek; a miért küzdöttek, és szenvedtek, de csak a  
távol jövőben hitték elérhetőnek: e napon az egész nem-  
zet előtt egyszerre megvalósíthatónak tűnt fel. Nagy vi-  
lágesemények rázkodása közepett a magyar is megra-  
gáda az alkalmat, hogy a mit az egész nemzet  
igaznak, jogosnak, törvényszerűnek tartott: azt állami éle-  
tében megvalósítsa. E napon megakarta dönteni azt a reá  
nehezedő idegen hatalmat, mely nem engedte, hogy a  
magyar nemzet saját hazájában ura legyen önmagának,  
hogy állami és társadalmi életét a szabadság és humanis-  
mus szellemében átalakítsa. És a nemzetnek saját kor-  
mányával szembe kellett fellépnie és forradalmi uton  
szerezni érvényt jogos akaratának.

Mert 1848. előtt olyan kormány volt, mely ha akart  
volna, sem lehetett a nemzet jogos kívánalmainak kifeje-  
zője, nemes korszerű törekvéseinek vezére. Mióta a ma-  
gyar nemzet büne és balvága ledöntötték az önálló  
magyar királyi tront s Magyarország a Habsburgházban  
idegen népek uralkodó családját emelte ki királyi székre:  
azóta Magyarországnak valódi független nemzeti kormánya  
nem volt. A közös uralkodó szolgálalkú önző, gonosz indu-  
latu tanácsossáiból alakult egy kormány, melytől soha egy  
korszerű eszme, egy népet boldogító terv, vagy szándék;  
egy őszinte igaz szó nem származott Magyarországra szá-  
mára. Ez a kormány intézte nem csak a többi országok, hanem  
Magyarország ügyeit is — mindig elkésve azon korszerű  
eszmékkel, melyek Europa többi népeit mozgatták. A



vel a valóságos tiszta jövedelem kinyomozhatatlan; hanem azért is, mivel a tudomány a valóságos tiszta jövedelmet mint adóalapot rég elvetette. Ez alapon az adó felosztásánál nagy mérvű aránytalanságok támadnának; mert ezen adórendszer míg a munkás, értelmes és takarékos gazdát három-négyszeres adóval sújtaná, addig a munkakerülő hanyag és tékozló életű földbirtokost az adóteher viselésé alól teljesen felmentené.

Mind a mellett vannak elengedhetetlen törvényes kellek, melyekkel a katasteri tiszta jövedelemnek birni kell. Egyik az, hogy a valóságos tiszta jövedelemmel szemben, némi valószínűséggel birjon; másik pedig az, hogy a katasteri tiszta jövedelem alapján a földadó arányos felosztása eszközölhető legyen. Előttünk egy tárgyról, Alvincz község határáról két rendbeli katasteri tiszta jövedelem fekszik, még pedig meglehetősen eltérő összegekben. Egyik a katasteri becsülő biztos = 39 891 frt, másik a községi katasteri bizottság 33 265 frttal. Csalhatatlan igaznak, vagy a valóságos tiszta jövedelemmel azonosnak egyiket sem állíthatjuk; de a kettő közül adóalapot azt lehet és kell elfogadni, a melyik a törvényes követelményeknek inkább megfelel, a melyik a földadó arányos felosztása iránt inkább nyújt biztosítékot. A katasteri becsülő biztos által kimunkált katasteri tiszta jövedelem nem felel meg a törvényes követelményeknek; sőt az esetben, ha adóalapot elfogadtatik, az adófelosztásnál aránytalanságot fog maga után vonni, mert tulmagassága folytán oly adótöbbletet is hártana községünkre, melyet nem magunkért, hanem mások helyett kellene viselnünk.

Az 1881. XL. t. cz. azon földadót, mely a készülőben levő katasteri munkálatok alapján lesz kiróvándó, 40. millió frtban állapítja meg. Ugyanez az 1883. évre szóló állami költségvetésben földadó ezimén 38 131,000 frt véteztett fel. Mely összegeket ha párhuzamba állítjuk, ki fog tűnni, hogy a 40. millió frtnyi adókövetelés bőven fedezze lesz, ha a folyó évi földadó 5%-el felemeltetik. A katasteri becsülő-biztos által kimunkált 39 801 frt katasteri tiszta jövedelem azonban, mint adóalap, nem 5% hanem 26% adótöbbletet hártana községünkre, melyből az 5%-nek megfelelő adótöbbletet, 396 frt, községünk viselné magáért, a 21%-nek megfelelő adótöbbletet pedig = 1660 frt, mások helyett lenne kénytelen viselni.

A földadó szabályozására vonatkozó katasteri törvények azon jogelveken alapulnak, hogy földadót fizessen mindenki, a kinek használható földbirtoka van, továbbá, hogy minden földbirtokos fizesse a maga adóját, s végre, hogy minden földbirtokos fizessen magáért; mások helyett fizetni nem köteles. A folyó évi adónak 5%-tel leendő felemelése tehát bir törvényes alappal, mert ezt magunkért leszünk kötelesek viselni, oly kötelesség az állam irányában, melyet az 1881. XL. t. cz. minden honpolgártól megkövetel különbség nélkül, a kinek csak használható földbirtoka van. De az 5%-ten felüli adótöbblet nélkülözni fogja a törvényes alapot, mert ezt nem magunkért, hanem mások helyett kellene hordoznunk. És míg az előbbi adótöbblet viselését, mint az állam iránt elengedhetlen kötelességet, a törvény iránti tiszteletből készséggel és örömmel teljesítjük, addig az utóbbi adótöbblet ránk hártása, mivel nélküli a törvényes alapot, csakis elkeseredést, elégedetlenséget és a fennálló kormány iránt bizodalatlanságot idézne elő. És úgy hiszük, hogy ezt

a földadókatasteri törvények végrehajtásával közegektől sem az állam, sem a szolgálat helyesen felfogott érdeke nem is követeli.

Községünk folyó évi adója = 7920 frt, s 5%-tel felemelve lesz = 8316 frt. Ezen összegek mint adóalap, nem 39 891 frt katasteri tiszta jövedelem felel meg, mint a katasteri becsülő biztos kimunkálta: hanem megfelelő 33 264 frt, mint ezt az általunk összeállított felszólamlási kimutatások végeredménye is kitünteti. Minél fogva méltán várhatjuk a járási földadó-bizottságtól, hogy ezen összeget, mint községünkre törvényesen érvényes katasteri tiszta jövedelmet fogadja el és állapítsa meg.

## LEVELEZÉS.

### A megyei gazdasági egyletek egyesülése.

(Vége.)

3. A székásmenti gazdasági egylet három évi működése alatt vidékén oly gyökeret vert, melyet kiszakítani csak fájdalmas veszteséggel lehet: irányja ugyanis helyrajzi fekvéséből kifolyó, s éppen azért igen számos tagjai vannak a szomszéd Szeben megyéből, kik utalva vannak arra, hogy a Székásmentén közérdekből egyesüljenek, s ha a két egylet egyesülése folytán a székásmenti föl-oszlik, nem hihető, hogy azon más megyében lakó s nem magyar nemzetiségű, pedig egyéredű tagok együtt jöjjenek át Alsó-Fehérmegye központjába.

4. A székásmenti g. egylet eddigi működésének kiváló előnye az, hogy körében, Alamor központtal, oly olvasó kört képez, melynek könyvtára már 1350 drb. könyvtári kötetet foglal magában. Képvisele van ebben a szép és szakirodalom nagymértékben. Ezen könyvtáregylet, melyet nagyjából a székásmenti gazdasági egylet tagjai alapítottak, most folytonos erősödésnek örvend: bevételei az 1882-ik évben 315 frtot tettek: kiadásai, néhány lelkes tag közreműködése folytán igen csekélyek, s így jövedelmét kizárólag könyvek vásárlására fordítja, úgy hogy a múlt évben is több mint kétszáz forint adatott ki könyvek vásárlására. E kör tagja lehet minden vidéki lakos évi két frt díj befizetése mellett, sőt igen sok derék honleányt is számlál kebelében; most már kérdés, hogy egyesületi életünk csorbitása nem leendő erre nézve is káros következtetés? már csak azért is, mert a barátságos összejövetelek az egyesületi élet megszüntével ritkulni fognak.

5. Nevezetes eredményképpen mutatható fel az is, hogy egyletünk tejszövetkezetet hozott létre, melynek tagjai már 200 tehénrel járulnak a cél eléréséhez. A tejszövetkezet, illetőleg sajtmelés a közel fekvő állami havasi legelőken leendő; alapszabályai a választmány kebelében már megállapítottak, s a közgyűlés eleibe terjesztésre várnak, a legelő hasznosításra véteztet; kérdés, hogy a gazdasági egyesület feloszlása nem fog-e megszüntetelig hatni ezen közhasznú vállalatra is, mert ily szövetkezetet oly távol központból vezetni és ellenőrizni lehetetlenség.

6. A székásmenti gazdasági egylet tagja már az országos szövetkezetnek is, és bár mennyira indokolt volna is a megyei gazdasági egylethez olvadása által feloszlása, ki nem kerülhet az, hogy egyletünk tagjainak buzgó-

sága, életvalósága kétségbe ne vonassék azon esetre, ha föl-oszlik, midőn oly vidékre terjeszti ki működését, melyen ha nem volna gazdasági egylet, a legnagyobb áldozattal is kellene egyletet alakítani: ezen megrovást pedig egyletünk tagjai a mint nem érdemlik meg, pirulás nélkül éppen úgy el sem hordozhatnák.

7. Szükségtelennek is tartja választmányunk az egyesülést, hiszen számos példa van arra hazánkban, hogy egy megye területén több gazdasági egylet is megfér és észlelhetőleg működhet: pld. Pestmegyében az országos gazdasági egylet mellett ott van a kecskeméti, továbbá Vas megyében van két egylet, Torontálmegyében kettő, Nyitramegyében kettő, Temesmegyében három, Somogy megyében négy. Arra is elég példa van, hogy gazdasági egyletek nem a megye központján székelnék: pld. a bácsodrogi egylet Szabadkán, míg a megye székhelye Zombor, a bars megyei Léván és nem A.-Maróton, a békésmegyei B.-Csabán, és nem Gyulán, a csanád-megyei Mező-Hegyesen, nem Makón; Heves megye jászkerületi Gyöngyösen, nem Egerben; jász-nagykun-szolnokmegyei, Török-Szt.-Miklóson, nem Szolnokon a megye székhelyén stb; ezért éppen nem láthatja be választmány annak szükségét, hogy a székásmenti gazdasági egylet miért ne férhetne meg szerény körében az alsó-fehérmegyei Enyeden székelő egylet mellett?

Az elősorolt indokokból, de másfelől ohajtván, hogy azon kellemetlenségek, melyek az egyesülés érdekében a székásmenti gazdasági egyesület munkásságára zsiabasztóan hatottak, mellőztessenek; a székásmenti gazdasági egylet választmánya késznek nyilatkozott a szövetségi viszony módzatának megállapítását elsősegíteni, s elhatározta a megyei gazdasági egyesület választmányának felhívását a közgyűlés eleibe terjeszteni azon javaslat mellett, mint fentebb jelezte volt, hogy közgyűlés mondja ki határozatilag, miszerint a közügy előmozdítása érdekében szövetkezni kész, de feloszlani és egybeolvadni nem. \*)

T.

Gy.-Fehérvár, 1883. márcz. 28.

Az e városon felállítandó kisdudóvó intézet ügyében még volt alkalmam néhány közlést tenni, ámbar csekély eredmény volt még akkor elérve; most azonban örömmel jelezhetem, hogy már több előhaladást mutathatunk fel e téren. A felsőbbbbség által megerősített alapszabályaink vannak, ez ideig is már jeles számu alapító és részvényes tagokkal birunk, népünnepelelyből és hangversenyből, valamint különböző adakozásokból a kezdeményezésre már is elégséges összeget gyűjtöttünk össze; de továbbá biztos kilátásba van helyezve a városi közönség részéről egy tetemes évenkénti segély-adomány s ezenkívül reményünk van a magyar kormánytól hasonlóan segély-adományt nyerni. Leginkább biztosítja azonban az intézetnek mihamarabb leendő megnyitását s annak lételét azon általános lelkesedés, melylyel azt e város nemes keblü értelmisége, összes polgársága s még az alsóbb néposztály is felkarolta. — Többek között különös elismerést érdemel a helybeli tűzoltó egylet s a takarékpénztár azon nemes áldozatkészségeért, melyet az óvoda-egylettel szemben tanúsított; az előbbi ugyanis a városi közönségtől nyert jövedelmének évenként egy tetemes részét engedte át, míg a takarékpénztár az évi osztalék nagyobb részét adományozta. De a városi közönség se maradt hátra e tekintetben, mert még az 1883-ik évi költségvetésének tárgyalásánál ez évre is már egy szép összeget vett fel kiadási rovataiba az egylet javára.

Ez alkalommal főképp az óvoda-egyletnek a folyó hó 11-én történt szervezkedését kívánom közlésem tárgyává tenni. —

Ezen közgyűlésen volt helyettes elnök, v. tanácsos Rejöd József, elcadvá azt, hogy miután már megerősített alapszabályokkal birunk s a kiküldve volt ideiglenes választmány sikeres működése folytán az egylet állásának már is azon kedvező stádiumába léptünk, hogy az intézet mielőbbi megnyitása iránt érdemlegesen intézkedni lehet, korszerűnek nyilvánította ki mindenek előtt az egylet végleges szervezkedését s ezt követőleg a további intézkedések foganatba vételét. Ezen előterjesztést a közgyűlés — az egylet anyagi viszonyai s az alapító, valamint a részvényes tagok jelenlegi száma iránt magát tájékozván — annak előleges kimutatásával, hogy a megválasztandó tisztikar és választmány az egylet anyagi állásának teljes megállapítása után az eredményt mielőbb kimutassa, készséggel fogadva, elhatározta a szervezkedésnek nyomban eszközölését, hogy az egylet érdemleges működését mielőbb megkezdhesse. Első ízben az alapszabályokban szervezett elnök, igazgató, két titkár, pénztárnok, ellenőr, ügyész és az orvosnak szavazat lapokkal leendő megválasztását tűztén ki, szavazatszedő bizottságot dr. Elek Viktor ref. lelkész elnöklete alatt Ávéd Jákó gym. tanárt és Apolán Ignác v. főjegyzőt küldötte ki. Félórai időközben a szavazatlapok beadatván, azok számbavételével a szervezett állományokra a következők választottak meg, ugymint: elnöknek Novák Ferencz pol-

gazdasági tényezőinek kifejtésében. Másik felemeli hatalmas szavát az emberi jogok védelmére, hogy törvény hozassék, „mely a szabad és boldog polgárok számát szaporítsa.“ Az egész nemzettest megmozdult s lázas tevékenységet kezdett kifejezni az irodalom, a közművelődés és az alkotmányos élet terén. Volt egy eszménykép, mely felé irányult minden igaz magyar törekvése. Ez eszménykép a haza volt. Ennek vezérszövevénye mellett kibékültek a vallásfeleketek; egyik elfelejtette sok százados sérelmét s testvérkezét nyújtott annak, mely a sérelmeket okozta; ez védelmébe fogadta eddig üldözött testvérét. — A kiváltságos nemesség vetélykedett abban, hogy előnyös helyzetéről lemondva: szolgálatot tegyen a közszabadságnak s jogegyenlőségnek. A költő lantját, a tudós tollát csaknem kizárólag ez az eszménykép vezette. Miután a költő a nemzet nagy multjának ragyogó képeiben s a jövőről alkotott ideálban felmutatta, az államférfi rendező esze kitervezte a független, szabad, nagygyá leendő magyar nemzet képét: erős meggyőződésé vált a nemzet lelkében, hogy „e hazának fel kell virulnia!“ A ki kicsinyes aggodalomból, tudatlanságból, önzésből, vagy gyűlöletből még ellene mer szegülni a nemzet akaratának: azt elseprí a nemzet ereje, melynek most szilárd akaratu, bölcs vezérei, élni-halni kész lelkes ifjúsága s fenköl szellemű hölgyei vannak! Csak az volt hátra, hogy a mi a nemzet lelkében él eszményi fenségben megalkotva: országos törvénynyé váljon az országgyűlés szavazata és a király szentesítése által. A nemzet ilyen hangulatában V. Ferdinánd király 1847. november 12-én Pozsonyban megnyitotta az emlékeztetes országgyűlést magyar nyelven.

Az a magyar szó, mely negyedfél század óta először hangzott a király ajkáról ilyen alkalommal: még erősítette a nemzet hitét királyának és vezéreinek bölcsességében, hazafiságában és elkezdett munkájuk sikerében. Magyarország független, a nemzet szabad és a szabadság által boldog lesz már!

De épen azért, mert a lelkesült nemzet többsége az eszmény megvalósulását oly közel látta már: a felmerült akadályokkal szembe türelmét kezdé veszteni. Az ingerlékeny vált kedélyekben felújult — s nem alap nélkül

(Folytatása következik.)

\*) Bármennyire fontosnak tartjuk az egyesülés ellen, s az egyszerű „szövetkezet“ mellett felhozott indokokat, — úgy hiszük, hogy megfelelő módzatok mellett az egyesülés lehetséges volna Szerk.

gárm  
Ávéd  
főjeg  
lenőrn  
Sánd  
főorvo  
sonló  
orvos  
után  
két é  
vözöl  
szőne  
benne  
ereje  
nyoza  
haza  
lőinek  
zást  
szent  
leti t  
Ezt k  
képví  
éljenz  
tatott  
Ezult  
ködés  
könyv

és 10  
hogy  
a női  
a köv  
tott e  
az eg  
mond  
műkö  
szavaz  
megva  
post,  
resked  
lelkész  
haszn  
haladt  
választ  
szehiv

tár ja  
meg-  
megle  
kezdte  
szára  
számu  
műsort

vegyes  
sás. P  
u. h.

k. a.  
pontot  
„Kold  
8  
7  
8  
toria u  
9  
Székely  
1  
E  
„a meg  
adt elm  
adásokr  
az üdv  
szavall  
irni. S  
jelent  
közrem  
A  
szesen

F  
más sze  
megjele  
besoroz  
szólított  
kedett  
szorítani  
szuron  
pott. s

\*)  
keresebb

azon esetre, ha  
bűnösét, melyen  
obb áldozattal  
st pedig egy-  
pirulás nélkül

nyunk az egye-  
ánkban, hogy  
is megfér és  
ében az orszá-  
eskméti. to-  
ntálmegyében  
ében három,  
a van, hogy  
n székelnék:  
a megye szék-  
n A.-Maróton,  
n. a csanád-  
esmegye jász-  
nagykun-szol-  
okon a megye  
e választmány  
asági egyület  
z alsó-fehér-

ahajtra, hogy  
érdekében a  
ára szibbasz-  
ti gazdasági  
szerepviségi vi-  
ni, s elhata-  
bányának fel-  
avaslat mel-  
lítés mondja  
dítása érde-  
és egybeol-  
T.

márcz. 28.

zet ügyében  
bár csekély  
nban öröm-  
mutathatunk  
pszabályaink  
s részvényes  
senyből, va-  
vezésre már  
továbbá biz-  
részeről egy  
reményünk  
y-adományt  
zetnek mi-  
azon álta-  
keblü érte-  
éposztály is  
st érdemel  
azon nemes  
szemben ta-  
ól nyert jö-  
dte át, mig  
zát adomá-  
ra e tekin-  
ésének tár-  
rett fel ki-

a folyó hó  
n tárgyává

. tanácsos  
egerősített  
glenes vá-  
állásának  
y az inté-  
intézkedni  
ött az egy-  
további in-  
ést a köz-  
pítő, vala-  
magát tá-  
y a meg-  
et anyagi  
t mielőbb  
szerveke-  
rdemleges  
a az alap-  
ár, pénz-  
lapokkal  
bizottsá-  
latt Ávéd  
gyzót kül-  
eadatván,  
övetkezők  
renz pol-

ellen, s az  
gy hiszük,  
a Szerk.

gármester, igazgatónak Rajnai Ignác ügyvéd, I. titkárnak Ávéd Jákó gymn. tanár, II. titkárnak Apolján Ignác v. főjegyző, pénztárnoknak Frölich Gyula gyógyszerész. el- lenörnek Fuchs Dávid kereskedő, ügyésznek dr. Mohay Sándor ügyvéd és orvosnak dr. Reiner Zsigmond városi főorvos; azonban dr. Náthán Bernhárdd városi alorvos ha- sonló mennyiségű szavazatot nyervén, helyettes óvodai orvosnak hagyott meg. A megválasztottak megéljenzése után elnök Novák Ferenc meghívás folytán elnöki szék- két éljenzés között elfoglalván, egy alkalmi beszéddel üd- vözölve az együletet, a megválasztott tisztviselőket, s köz- szönetét nyilvánítva az oly sok alkalommal s ez uttal is benne helyezett bizalomért, ígéretet tett, hogy csekély ereje és tehetségéhez képest minden igyekezetét oda irá- nyozandja, miszerint az intézet nemes előhaladásában a haza s közelebből a város, de különösen a kisdetek szü- löinek teljes öröme és meglegedésére tartós felvirág- zást érhesen; kérvén azonban, hogy jóra törekvésében a szent ezél valóítására, egy a tisztviselőket, mint az egy- leti tagok őt szívélyesen és hathatósan támogassák. — Ezt követőleg, közbe vetett indítványra, városunk orsz. képviselője, Lukács Béla ur, közfelkiáltással és lelkes éljenzéssel az óvoda-egylet tiszteletbeli elnökének választ- tott meg s erről nyomban táviratilag értesített. — Ezután volt ideiglenes elnök, Rejöd Józsefnek eddigi mű- ködéseiről s az ügy iránt tanúsított buzgalmaért jegyző- könyvről is köszönet és elismerés nyilvánított.

Elkövetkezőn az alapszabályokban szervezett 6 férfi és 10 nő választmányi tag megválasztása, tekintettel arra, hogy a női részvényes tagok számának csekély volta miatt a női választmány ezuttal nem választható meg, ezeknek a következő közgyűlésen leendő megválasztása határozta- tott el; a gyűjtő ügynököknek pedig meghagyott, hogy az együletnek mentől több női tagokat is igyekezzenek a mondott ezéla megnyerni. — A szavazatszedő bizottság működését folytatván, az egygyed óra alatt beérkezett szavazatlapon számbavétele után választmányi tagoknak megválasztottak: dr. Barcs Ferencz róm. kath. nagypré- post, dr. Elekes Viktor ev. ref. lelkész, Kohn Ilyés ke- reskedő, Rejöd József v. tanácsos, Kuncz Gyula ev. luth. lelkész és Pap György m. kir. pénzügyi titkár. Ezeknek hasonlóan történt megéljenzése után, elnök az idő előre haladtával az ülést bezárta azon ígérettel, hogy a női választmány megválasztására a közgyűlést mielőbb ösz- szehívja. \*)

r. 1.

Alvincz, 1883. márczius 14.

Az alvinczi állami iskola tanítóikara által a népkönyv- tár javára rendezett „Fillér-estély“ e hó 11-én tartott meg. Az idő semmikép sem akart kedvezni, mert a már meglevő nagy sár mellé delen kezdve havazni, s esni kezdett, s így kevés remény volt közönséghez. De — da- czára a folyton tartó esszésnek és havazásnak — elég szép számú közönség gyűlt be, végig hallgatni a következő műsort:

1. „Tündökölnek a csillagok“ Népdal. Előadta a vegyeskar.
  2. „Egyet-mást leányaink házi neveléséről“ Felolva- sás. Péterffy Árpád tanító által.
  3. Románec. Boccacioból. Előadta Demjén Viktoria u. h.
  4. Szavaltat következett volna Hermann Róza tanítónő k. a. által, de betegsége miatt nem jelenhetvén meg, e pontot Péterffy Árpád szavaltata töltötte be, elszavaltván a „Koldust“.
  5. Románec. Luciából. Előadta a gyermekkar.
  6. „A tavaszhoz“ Schumanntól. Előadta a vegyeskar.
  7. „Kassai hajdu“ Erdélyi J.-tól. Szavaltá Péterffy Á.
  8. „Nincs a földön.“ Népdal. Előadta Demjén Vik- toria u. h.
  9. „A nyelvről a nyelvel“ Humoristikus felolvasás Székely Lehel által.
  10. „Hallod-e te kőrosi lány.“ Előadta a férfikar.
- Ha bir alappal azon kegyelet sugalta példaszó, hogy „a megholtakról vagy jót, vagy semmit“; gondolom, ugyan azt elmondhatni jótékony ezéla irányult műkedvelői elő- adásokról is. Tüzetes, részletes bíralatot műkedvelőkről, kik az üdvös ezél iránti tekintetből vállalkoztak az éneklésre, szavallásra, s felolvasásra — részemről helytelen dolog irni. S ép ezért egyszerűen constatálom azt, hogy a meg- jelent közönség élvezetes mulatságnak volt részesse, s a közreműködők helyeiket derekasan megállották.

A mi a siker anyagi részét illeti, a fillérekből ösz- szesen bejött 19 frt 30 kr.

\*

Folyó hó 12-én egy dályai oláh-legény — hallo- más szerint tartalékos katona — öcsésével a sorozásra megjelenvén, miután öcsését besorozták, s elvezették a besorozottak szobájába, ő is bement oda. A csendőr fel- szólította az eltávozásra, de a helyett, hogy engedelmes- kedett volna, a csendőrt megtámadta, a falnak akarván szorítani, mire a csendőr magát védve egy pár helyt szuronyával megsebezte. Erre a legény a szuronynak ka- pott, s azt megfogta, mire a csendőr azt kirántá, s így

\*) Örömmel üdvözöljük a sikeres kezdetet; óhajtjuk a még si- keresebb folytatást s várjuk a legszebb eredményeket. Szerk.

a legény kezét meglehetősen összevágta. Ezek valának az előleges jutalmak merész — makacsságáért, most a börtönben várja jutalmának folytatását.

r. 1.

## Az asszonynepi államilag segélyezett nép- iskola története és a tanügy állása.

### I. Az iskola története.

Ezelőtt egy néhány évvel az asszonynepi magyar- ság gyermekei minden felügyelet nélkül az utcán por- ban és sárban voltak láthatók játszva az oláh gyerme- kekkel, saját anyanyelvüket alig ismerve, rajtuk a neve- lésnek legkisebb nyoma sem látszott, s addig, a mig más rendezett iskolával bíró községben a gyermekek nevelés- ben és oktatásban részesítették, nálunk a magyarság gyer- mekei az utcán csavarogtak — haladván az eloláhdás ösvényén.

Ezen, minden magyar érzelmű embert elszomorító, körülményt látva, én is apa lévén, elszomorodtam, s azon gondolat ébredt bennem, hogy vajon elvessen-e ennyi magyar ajku gyermek nevelés és oktatás nélkül, avagy pedig erős akarattal és áldozattal oda törekedjünk, hogy ezen községben egy magyar ajku iskola létesíthessék, a hol gyermekeink hasznos oktatásban részesülhessenek.

Az 1878. év Szentgyörgy napján lakásomat állan- dóan Asszonynepe községbe tettem át. Alig, hogy a köz- ségben megtelepedtem, csakhamar meggyőződtem arról, hogy ezen községben lakó — minegy 25—30 — ev. ref. vallásu magyar család — kevés kivétellel — iskola és jóraváló tanító hiányában az eloláhdosodás utján halad, s nem kell csak egy évtized, hogy anyanyelvét is elfeledje.

Itt a koczka elvult vetve. Vagy iskolát és tanítót kell állítani, vagy elvész a magyar nemzetiségre nézve 25—30 család. Azon időben sem pap, sem tanító nem lévén, megkértem az egyházközséget, miszerint az ev. ref. egyház tagjait gyűjtse össze, kik majdnem teljes számban a gyűlésben megjelenvén, a magyar ajku lakos- ság ezen szomorú állapotát elejökbe terjesztettem, hang- sulyozván, miszerint állítsanak iskolát és tanítót, hogy gyermekeink ne tekeregjenek az utcán, hanem járjanak iskolába és tanuljanak.

Zajos gyűlés volt ez, melyben többen azon ohaju- kat fejezték ki, miszerint hozzanak papot, mivel nekik lelki üdvösségükre nagyobb szükségük van, mint iskola és tanító, mások pedig az iskola és tanító felállítását azon okból mondották lehetetlennek, mivel nincs miből a tanítót fizetni, mert kevesen és szegények vagyunk, és így sem papot, sem tanítót tartani nem tudunk, tehát maradjunk úgy a hogy voltunk. Így több pro et contra vitatkozás után a gyűlés eredménytelenül feloszlott s ugy kezdeményezésem, 2—3 értelmesebb lakos kivételével, kik azt pártolták, érvényre nem volt emelhető.

A gyűlés helybeli birtokos és körjegyző Kozma Fe- rencz urnál volt, ki a gyűlés feloszlása után hozzám for- dulván így szólított meg: „Édes öcsém! ilyen formán ne- künk sohasem lesz iskolánk, sem tanítónk, hanem men- jünk el öcsémmel Gáspár János kir. tanfelügyelő urhoz, s kérjük meg szépen, miszerint eszközölje ki, hogy az állam állítson iskolát Asszonynepeben.“

Az eszme nekem nagyon megtetszett, s egész erőm- ből igyekeztem azt pártolni, felajánlván ezen derék kör- jegyző és tanügybarátunk közreműködésémet. Így karöltve és az akarat határozott kifejezése mellett sikerült is Gáspár János kir. tanfelügyelő urat ügyünknek megnyerni, ki egész készséggel vállalkozott ezen, a magyar nemzeti- séget oly közelről érdeklő, ügyet felkarolni és azt felsőbb helyen figyelembe ajánlani.

Ügyünk a tekintetes megyei közigazgatási bizottság elé kerülvén, ott is volt egy kitűnő pártfogónk Páray V. Elek országos ügyvéd ur személyében, ki ügyünket a legmelegebben pártolta.

Nem akarom t. a olvasó közönséget tovább hosz- szasan fárasztani, mert türelmével visszaélni nem akarok, csak annyit kívánok megjegyezni, miszerint fáradozásunk siker koronázta, mert igen tisztelt pártfogóink közben- járása következtében ma Asszonynepeben egy, az állam és az egyház tagok által közösen és szerződés alapján épít- tett és a nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur által a szükséges tanszerekkel ellátott isko- lában nyerne oktatást gyermekeink. A tanítás mindnyá- junknak meglegedésére foly, lévén ezen iskolának Olosz József urban egy igen jó és szorgalmas tanítója, kit tanít- ványai egész ragaszkodással szeretnek.

Az állam és az egyház tagjai között kötött szerző- dés alapján az iskolához szükséges anyagoknak egy ré- szét az egyháztagok kötelezvők előállítani, de azt saját erejükből anyagi helyzetüknél fogva kiállítani képesek nem lévén, derék körjegyző Kozma Ferencz urral a huma- nus intézmények nagylelkű pártolóihoz mentünk, kik kérésünket meghallgatva, a következő adományokkal járul- tak az iskola építéséhez, nevezetesen: mltsgs gr. Busseul Henrik, háportoni birtokos ur adott 2 drb. tölgyfát, mltsgs gr. Teleky Károly o.-szilvási birtokos ur 2 drb tölgyfát, mltsgs néhai br. Kemény István csombordi birtokos ur 2 drb tölgyfát, méltsgs Pályi Dénes fugadi birtokos ur 2 drb tölgyfát és Bedőházy János asszonynepi birtokos

ur 20 frtot. Fogadják mindazok, kik ezen szent ezélünk elérésében pártoltak, az asszonynepi magyar ajku lakos- ság nevében hálás köszönetemet.

Nem hagyhatom említés nélkül, miszerint egy al- kalommal az asszonynepi értelmiség néhány tagja, köz- tők a helybeli. gr. kath. lelkész ur is össze lévén gyűlve, Kozma Ferencz körjegyző ur előterjesztette, miszerint ál- litsunk községi iskolát s különösen nevezett lelkész urat kérte fel közreműködésre, a községi gr. kath. lakosság arra birhatására, hogy egy községi iskola felállításába bele- egyezzenek. Mire nevezett lelkész ur izgatottan kezét szí- ve tájára téve azt felelte, hogy inkább tört szur a szí- vébe, mintsem abba beleegyezzenek. Természetesen ezen incidens után a községi iskola eszméjéről való vitatkozás nyomban megszűnt. Ebből azt hiszem világosan kitűnik, hogy román testvéreink mily rokonszenvvel viselgetnek irántunk.

(Vége köv.)

## Felhívás.

Alsó-Fehérmegye politikai és társadalmi köz- léte történelmének e század első felére vonatkozó adatait ohajtanám összegyűjteni, hogy a mult em- lékei ne merüljenek teljes feledékenysébe. Még élnek, hála Istennek, sokan azon jelesek közül, kik részt vettek a mult fényes küzdelmeiben. Vannak, kik szájhagyományként őrzik meg megyénk neve- sebb egyéneinek tetteit, tudják életrajzát, és szá- mos adattal bírnak több fontos körülményről. Az insurrectió, a fekete bankó devalvatiója, az 1817-ki nagy éhség, a magyar színészet, a lengyel forra- dalom hatása, Széchenyi felléptének eredményei, a 30-as évek politikai lendülete, a vándor pátrióták fellépte s az általuk megindított mozgalom tör- ténelmi adatai, a volt hírneves főispánok, főbírák, alispánok, főjegyzők, szolgabírák s a közelet neve- sebb alakjainak életrajza, tettei mind feljegyzésre várnak. A régi vármegye közgyűléseinek jegyző- könyveit birjuk ugyan, de a határozatok csak be- végzett tényeket mutatnak fel, ennél pedig még több kell a kor hű megismeréséhez.

Mély tisztelettel felkérek mindenkit, kinek me- gyénk multja iránt érzi ke van, sziveskedjenek ada- taikat összegyűjteni, a szájhagyományokat leírni, okleveleiket, irataikat összeszedni és velem közölni. Kiváratukhoz képest a velem közölt adatokat vissza- szolgáltatnom, vagy megőrzés végett megyénk levél- tárába helyezem. Az egyes érdekes tényeket la- punkban fogom közzé tenni, s majd, ha az adat- gyűjtés és rendezés nehéz munkája be lesz végezve, gondoskodva lesz, hogy a letűnt félszázad hű vilá- gításban maradjon fenn az utókornak.

Nagy-Enyed, 1883. február hó 17-én.

Török Bertalan,  
m. főjegyző.

## A JÖVŐ HÉTEN.

Márcz. 18. Az 1704-iki pusztulás emlékére gyász- istentisztelet a reformátusok templomában.

Márcz. 19. Városi képviselői közgyűlés.

— 19—20-án sorozás a csombordi-

— 21—23-án sorozás a n.-enyedi járásban.

## Bukovinai magyar testvéreink

betelepítésére tett felhívás országszerte valódi lelkesület keltett. Két lap: a „Pesti Napló“ és a „Budapesti Hir- lap“ többet gyűjtött már 20.000 frtnál. De ez még nem elég! Nem csak 1000 testvért, hanem az összes bukovi- nai és moldvai magyarokat, ezeket az ősi magyar faj éré- nyeit bíró s az anyaországhoz szívvel-lellekkel ragaszkodó, erőteljes, munkabíró honfit kell hazahozni a pusztuló, vagy a mi még rosszabb, elkorosodott fajok helyébe.

Hálás köszönetünket nyilvánítjuk mi is, szerény fel- hívásunk folytán lapunkhoz befolyt adományokért, — de kérve-kérünk mindenkit, hogy tehetségéhez mérten, bár csak néhány krajczárral is, járuljon e hazafias törekvés sikeréhez! — Ujabban adakoztak: Feiler Farkas 5 frt, id. Winkler János 4 frt, Póka Kálmán, Fosztó Ferencz, Zeyk Kálmán, Vadadi Gergely, O. Veress Gábor, dr. Ma- gyari Károly, Finna István, Ungár Sámuel, Török Antal, Folyovich Sándor, dr. Nagy Albertné, Vásárhelyi Károly, Szász József, Kovács József, Binder Ágoston, Müller Mi- hály, Danes Sámuel 1—1 frtot. Vájsz József, R., Bene- dek Sámuel, Vágó Ferencz, S. M. 50—50 krt. Vén Fe- rencz 40 krt, Stern Vilmosné 30 krt. Összesen 29 forint 20 kr. — A nagyenyedi polg. leányiskola III. oszt. nü- vendékei Pap Czézi és Veress Emme gyűjtőívén 2 frt 50 krt fizettek be szerkesztőségünkhöz. Méltók a köszö- netet és elismerésre! — Lukácsfy Viktor, buzgó járási

orvosunk M. Igenből 16 frt 63 krt küldött be, következő adakozóktól: Lukácsy Viktor, Köblös Miklós, Szász Pálné, Csávássy, Albert Elek, Balogh József, Konez Albert, Nagy Károly, Sántha János 1—1 frtot, N. N., Szőlősi Károly, Bodor Lőrincz, Klein Náthán, Egyedi, Váradi János, Kis Bálint, Kis Bálintné 50—50 krt; Kiss Elek, Ludvig János, Tyukodi Lajos 40—40 krt; Molnár Lajos 33 krt, Baranyai István, Botos Dénes 30—30 krt, Geese Lajos, Rezman György, Körösi Sándor, Körösi Mari, Balogh Jenő 20—20 krt; Demeter Sámuel, Ludvig Gyula, Lukácsy Béla Elekes Sándor, Kovács János 10—10 krt. — A nagy-enyedi műkedvelő társulat által f. hó 15-én tartott estélyi alkalmával felülfizettek: Derzi Lajosné, Gábor Antal, Czell Antal 1—1 frtot, Gulácsy Józsefné, Czeglédi Erzsébet, id. Gáspár János, Krismanits Vilmosné, Bisztricsány Lajos, Buda Ede, Folyovich Sándor 70—70 krt. Biró Lajos lakatos, Horváth Imre 50—50 krt, Dunai Albertné, Ujvári Imre 40—40 krt, Fodor Gyuláné 30 krt, Egy valaki 10 krt. Összesen 10 frt 10 krt. — Az estélyi tisztá jövedelme 26 frt 95 krt.

Ehhez számítva lapunk múlt számában kimutatott 69 frtot, összes eddigi gyűjtésünk tesz: **154 frt 38 krt.**

## VEGYES HIREK.

— **Városi képviselő-testületi közgyűlés** fog tartani hétfőn, márczius 19-én d. e. 10 órakor, melynek tárgyai a következők: 1. Belügyminiszter leirata a rendőri kihágásokról alkotott szabályrendelet megerősítése tárgyában. — 2. A városi uszoda. — 3. A megyeház előtti gyalog-híd felülvizsgálatáról fölvetett jegyzőkönyv előterjesztése. — 4. Előterjesztés a közből utca kövezése ügyének befejezéséről. — 5. Előterjesztés az özv. Benedek Sándornétól vásárolt telekrészlet átkebelezéséről. — 6. Az ürességbe jött tinódi nyilak kiosztása. — 7. Elnöki előterjesztések.

— **Gyászhr.** Özveggy Miksa Mórné, született Kósa Rezek Ottilia, e hó 15-én, hosszas szenvedés után, élete 48-ik évében jobb létre szenderült. Porézseit tegnap kísérték ki a reformatusok temetőjébe.

— **Százítzhat éves nő.** Tegnap kísértük ki özveggy Baroczy Jánosné t született Bedő Zsuzsánát a n.-enyedi reformatusok temetőjébe. A megboldogult, a mint ezt életében saját maga vallotta, 1767-ben született; mely időről a n.-enyedi ref. egyházban az anyakönyvi adatok hiányoznak.

— **A nagy-enyedi műkedvelő-társulat** által a folyó évi márczius hó 15-én, a régi városház disztermében tartotta meg 1848. márczius 15-ik évfordulója alkalmából — lapunk múlt számában jelzett — emlék-estélyét a következők sorrenddel: 1) „Szózat“ Egressy B.-tól, éneklé a nagyenyedi dalkör. 2) Felolvasás, tartja Makai Domokos. 3) Nyitány „Ernáni“ dalműből, zongorán négykézre előadják dr. Magyar Károlyné és Póka Kálmánné. 4) „A rab“ Petőfitől, szavalja Krismanits Vilmosné. 5) Fuvola- és klarinet-duett. Variációk id. Fahrbach-tól, előadják ifj. dr. Nagy Albert és Sédor József, zongorán kíséri Póka Kálmánné. 6) „A magyarok istene“ Petőfitől, szavalja Nagy Zsigm. 7) „A nemzeti zászló“ Huber K.-tól, éneklé a dalkör. — Lapunk szük tere ez alkalommal nem engedti a bővebb ismertetést. Annyit azonban meg kell mondanunk, hogy a szereplők mindenike kiváló elismerést érdemel a közönségtől, mely nem mindennapi élvezetben részesült.

— **A nagyenyedi önkéntes tüzoltó egyesület** évi rendes közgyűlését folyó évi márczius hó 27-én délelőtt 11 órakor fogja megtartani a régi városháza nagytermében, melyre az egyesület működő-, alapító- és pártoló tagjait, nemkülönben az egyesület iránt érdeklődőket tisztelettel meghívja. — A parancsnokságnak f. márcz. hó 12-én tartott üléséből.

— **Vasúti tervezet.** Közmunka- és közlekedési m. kir. miniszter ur folyó hó 5-ről, 7396. sz. alatt Rácz Károly topánfalvi lakosnak kérelmére megengedte, hogy egy Tordától Abrudbányán, Bleszenyén, Kristyoron, Brádon, Kőrösbányán keresztül Nagy-Halmagyig vezetendő keskeny vágányú vasútvonalra az előmunkálatot egy év alatt teljesítse. — Tudunkkal a 70-es évek elején, midőn a vasutépítési láz országossá vált s a hiressé lett u. n. „családi“ vasutakat építették, egy társaság szintén nyert engedélyt ezen vasútvonalra, azon különbséggel, hogy Fehérvár lett volna az összekötő pont. Perszé a szép terv — terv maradt. — Azután gr. Schweinitz tervezett egy „vicinális“ vasutat; ez is távol áll a valósítástól. A jelenlegi tervezet is. fájdalom, csak szép ohajtás — a valósítás kilitása nélkül.

— **Rejtélyes elhalálozás.** O.-Péterlak özv. Táló Györgyné f. évi február 13-ikán egy pár véka gabonát vitt a m.-ludasi vásárra azon szándékkal, hogy annak árán gyapottat vásárol. Dolgát elintézve haza felé indult, de utközben baj érthette, mert este féle községe határan halva találtatott. Miután nála sem pénzt sem gyapottat nem találtak, gyanu merült fel, hogy vajjon nem erőszak okozta-e halálát? A gyanu Brussovián Juena irányul, kinek társaságában a szomszéd Szt.-Jakabról haza felé indult. A járásbírósa a dolog kiderítése, egyelőre nyomoz-

zatot indított meg, minek valószínűleg hulla kiasás, a halál ok szabályszerű megállapítása s a bűnös kiderítése lesz a következménye, ha ugyan van bűnös, s nem csupán rögtön bekövetkezett természetes haláleset forog fenn.

— **Asszonynepi Ignác** Aron kocsáros házat felgyújtották f. hó 12-én ismeretlen tettesek. A népség azonban oly buzgalommal oltott ügyes vezetés mellett, hogy a közvetlen közelében levő házak is mentek maradtak.

— **Legújabb könyvek és zeneművek,** melyek Wokál János könyvtárusnál Nagy-Enyeden kaphatók: „Garibaldi alatt 1859-ben“ Irta gr. Telegy Sándor. Ára 1 frt 80 kr. — Zola Emil „A szeretet rajba.“ Regény 2 kötetben. 2 frt 50 kr. — „Zsidó nők a történelem, az irodalom és a művészet terén.“ Irta dr. Kayserling M., fordította Reismann Mária. 2 kötet 2 frt 50 kr. — „Garay János életrajza.“ 40 arany jutalmat nyert pályamű. Irta Ferenczi József. 1 frt 20 kr. — Verne Gyula „A Robinsonok iskolája.“ Regény, fordította Visi Imre. 1 frt 60 kr. — Payn Jakab „Egy fedél alatt.“ Angol regény, átdolgozta Szász Károly. 1 frt 20 kr. — „Egy ima.“ Elbeszélés, írta Carmen Sylva, fordította B. Büttner Lina. 1 frt 20 kr. — „Magyarország függetlenségi harca 1848/49-ben.“ Irta Gelich Rikhard. II-ik füzet 40 kr. — „A magyarországi községi- és körjegyzők évkönyve az 1883-ik évről.“ Szerkesztette Vagó Ferencz. 1 frt 20 kr. — „Legújabb és legteljesebb levelezőkönyv“ mindenki számára. Az élet minden viszonyában előforduló mindenféle levelek és iratok gyűjteménye. Irta Csongor Béla. Köve 1 frt.

Baró Splényiné, Blaha Luiza ö nsgának ajánlja „Hanka eserdás.“ Elegáns salon-eserdás. Szerző Serly Lajos. 1 frt. — „Technikus eserdás. Kiválóan virradt. Kópogós eserdás.“ Zongorára szerző Komlódy Gyula. 1 ft. — „Meteor-polka.“ Zongorára szerző Atala. 60 kr. Nekülönben ajánljuk a Wokál János könyvtárus jól rendezett **könyvkötészetét**, — melyben mindennemű könyvkötői munkák gyorsan és jutányos áron készülnek.

## Kis lottéria.

Temesvárt huzás márczius 10-én:

**55 14 32 5 11**

Jövő huzás márczius 24-én.

Brünben huzás márczius 14-én:

**56 3 9 13 87**

Jövő huzás márczius 28-án.

## FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

DR. MAGYARI KÁROLY.

TÖRÖK BERTALAN. SZILÁGYI FARKAS.

KIADÓ-TULAJDONOS: WOKÁL JÁNOS.

Szám 4164—1883.

közig.

## Árverési hirdetés.

Nagy-Enyed város tulajdonát képező, a nagy-enyedi 977. számú tjkben A+ 1. rend-, 274. és 275. hr.-szám alatt felvett szentkirály-utcai ugynevezett Cirner-téle pusztá telek **folyó márczius hó 30-án délelőtt 10 órakor** a városi tanács hivatali helyiségében megtartandó önkényes szóbeli árverés útján el fog adatni.

Kikiáltási ár 600 frt. — bánatpénz 60 frt.

Az árverezési feltételek tanácsnál megtekinthetők.

N.-Enyed város tanácsából, 1883. márcz. 11-én.

1—2 **Kovács Gyula,** polgármester.

## Figyelmeztetés.

Miután folyó évi ápril végén Nagy-Enyedről véglegesen eltávoztam, elhatároztam, hogy vendégül összes felszerelvényeimet, u. m.: ágyak, ágyneműk, asztalok, székek, képek, tükrök, konyhakészülékek, borezetes üvegek, disznózsir stb. — továbbá több darab, 1 évestől 6 éves, bivalyaimat, egyes fogatú szekereimet, lovamat, hámoikat stb. szabad kézből el fogom árusítani.

A vásárolni szándékozó t. közönségnek (városi vendégül) bármikor szolgálatára állok.

A szabadkézből elárusítás után még fennmaradó felszerelvényeim pénzre cizéljából ápril utolsó napjaiban nyilvános árverést is fogok tartani, melynek határozott idejéről a n. é. közönséget annak idejében értesíteni fogom.

Elárusításra felszerelvényeimet a t. közönség figyelmébe ajánlom.

Nagy-Enyeden, 1883. márcz. 15.

1—3 **Molnár Pál,** vendégül.

(Piacsor 1. szám.)

**Alólr** mint BROGLE JÓZSEF budapesti jőhírnevű gépgyáros bizományosa, tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki gazdaközönséggel, hogy nála nevezett gépgyáros készítményeiből

**trieur, tengeri morzsoló és tisztító rostákból** pár darab mindig készletben van és ezek, valamint a készletben nem levő gépek bármelyike is nála **gyári áron** vásárolható, illetőleg megrendelhető.

1—3 **Ungerpek Miklós.**

Nyomatott Pollák Mór gyorsajtóján Nagy-Enyeden.

## Winkler János

kereskedésében Nagy-Enyeden

következő tisztán kezelt borok kaphatók u. m.:

79-beli asztali bor litre 30 kr. — 79-beli

asztali bor II 25 kr. — Ráczürmös 28 kr. —

82-beli asztali bor 20 kr. — Különleges 40 kr.

1—2 **és aszaborok.**

Sz. 7051—1882.

tkvi

## Árverési hirdetés.

A nagyenyedi kir. járásbírósa, mint telekkönyvi hatóság részéről közléteket, hogy a kir. kincstárnak 207 frt 5 kr tőke és ennek 6% kamata 5 frt 35 kr követelése kielégítése végett végrehajtást szenvedő Gábra Anna sz. Dregói és kiskoru Gábra Juonak a kiscsergedi 161. számú tjkben A+ 1—15. rendszám alatt fekvőre 446 frt 20 krtban megállított kikiáltási árban Kis-Cserged község előjárósági helyiségében újabbon 1883. évi ápril hó 17-én délelőtt 9 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladtnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételár pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 15 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különben az árverezés megállapított feltételei alólr telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Kis-Cserged község előjáróságnál megtekinthetők.

A kir. járásbírósa, mint telekkönyvi hatóságtól.

Nagy-Enyeden, 1883. január 22-én.

Szentpáli,

kir. aljbíró.

Sz. 6462—1882.

tkvi

## Árverési hirdetés.

A nagyenyedi kir. járásbírósa, mint telekkönyvi hatóság részéről közléteket, hogy a kir. kincstár végrehajtató 409 frt 31 kr tőke és ennek 6% kamata 5 frt 35 kr végrehajtási 9 frt 70 kr és 2 frt 60 kr eszményi bélyegköltőség és járuléka követelése kielégítése végett végrehajtást szenvedő Nemes Logyin jogutóda Nemes Vaszília Juonak a veresgyházi 228. sz. tjkben A+ 1—13. rendszám alatt foglalt fele részben tulajdonát képező fekvősegei 1235 frt 30 krtban megállított kikiáltási árban Veresgyház község előjárósági helyiségében 1883. évi ápril hó 25-én délelőtt 9 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladtnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételár pedig vásárló a következő határidőben köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni, és pedig az árverezés jogerőre jutása után 15 nap alatt.

Különben az árverezés megállapított feltételei alólr telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Veresgyház község előjáróságnál megtekinthetők.

A kir. járásbírósa, mint telekkönyvi hatóságtól.

Nagy-Enyeden, 1883. január 30-án

Szentpáli,

kir. aljbíró.

Sz. 6970—1882.

tkvi

## Árverési hirdetés.

A nagyenyedi kir. járásbírósa, mint telekkönyvi hatóság részéről közléteket, hogy Alsó-Felhermogye körháza végrehajtónak 87 frt tőke, ennek 1881. márczius 25-től járó 6% kamata és járuléka követelése kielégítése végett végrehajtást szenvedő Markovits Mártonnak a krakkói 249. sz. tjkben A+ 1. és 3—10. rendszám alatt foglalt fekvősegei 1751 forintban megállított kikiáltási árban Krakkó község előjárósági helyiségében 1883. évi április hó 16-án délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladtnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételár pedig vásárló a következő határidőben köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni, és pedig az árverezés jogerőrejutása után 30 nap alatt.

Különben az árverezés megállapított feltételei alólr telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és KRAKKÓ község előjáróságnál megtekinthetők.

A kir. járásbírósa, mint telekkönyvi hatóságtól.

Nagy-Enyeden, 1883. január 16-án.

Szentpáli,

kir. aljbíró.

Sz. 6577—1882.

tkvi

## Árverezési hirdetés.

A balazsfalvi kir. járásbírósa 1882. évi november hó 30-ról 1560. szám alatt kelt, a kir. kincstárnak özv. Pópa Milánné és társai elleni 207 frt 1 kr és járuléka ügyében az árverezési ügyiratokat visszaküldi.

Jelzett ügyben tekintettel arra, hogy a balazsfalvi kir. járásbírósa értesítése szerint az árverezésre vonatkozó iratok csak is a kitűzött árverés napján érkezvén oda, az megvárható nem volt —

A kir. kincstár végrehajtató 207 frt 1 kr tőke, ennek 6% kamata, 4 frt 45 kr költőség követelése kielégítése végett végrehajtást szenvedő Pópa Milánné és Píaka Juoné Anikának a nagysergedi 206. számú tjkben A+ 1—32. rendszám alatt foglalt fekvősegeik 1310 frtban megállított kikiáltási árban Nagy-Cserged község előjárósági helyiségében 1883. évi április hó 16-án délelőtt 9 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladtnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez lefizetni.

A vételár pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után köteles 15 nap alatt a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különben az árverezés megállapított feltételei alólr telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és N.-Cserged község előjáróságnál megtekinthetők.

A kir. járásbírósa, mint telekkönyvi hatóságtól.

Nagy-Enyeden, 1883. január 22-én.

Szentpáli,

kir. aljbíró.